

Cymru Yfory:

Canllaw Climate Cymru ar gyfer ymgysylltu ag etholiad Senedd 2026

Cyflwyniad

Mae Cymru yn gwynebu groesffordd.

Ar adeg pan fo costau byw yn gwthio pobl yn ddyfnach i dlodi, gyda nifer cynyddol o aelwydydd yn trafferthu talu am wresogi, rhoi bwyd ar y bwrdd neu ddod o hyd i dai diogel, mae'n ddealladwy y gall yr argyfyngau hinsawdd a natur deimlo fel blaenoriaethau pell. Ond nid yw'r argyfyngau hyn ar wahân: maen nhw, mewn gwirionedd, wedi'u cysylltu'n ddwfn.

Mae newid hinsawdd eisoes yn ymhelaethu'r heriau sy'n ein hwynebu, yn cynyddu anghydraddoldeb, yn bygwth diogelwch bwyd, dŵr ac ynni ac yn ansefydlogi'r ecosystemau sy'n ein cynnal.

Rydym eisoes yn gweld yr effeithiau yma yng Nghymru gyda lefel y môr yn codi gan erydu ein harfordiroedd, llifogydd sy'n dinistrio cartrefi a seilwaith, a gwres eithafol sy'n peryglu ein hiechyd a'n lles. Bydd diffyg gweithredu ond yn gwaethygu'r pwysau hwn, gan niweidio ein heconomi, niweidio busnesau a, gadael Cymru ar ôl yn y ras fyd-eang tuag at economi werdd.

Ond mae llwybr arall. Mae gan Gymru draddodiad balch o wydnwch, cymuned ac arloesedd. Yn union fel yr oedd ein cenedl unwaith yn arwain y chwyldro diwydiannol, gallwn bellach arwain trawsnewidiad glân a chyfiawn - un sy'n harneisio ein hadnoddau naturiol, ein sgiliau a'n creadigrwydd i adeiladu dyfodol sy'n ddelfrydol i bawb.

Nid yw gweithredu yn yr hinsawdd yn ddewis a wnawn er gwaethaf tlodi, anghydraddoldeb ac ansicrwydd: dyma'r llwybr i'w goresgyn. Gall pontio teg i sero net ostwng biliau ynni, creu swyddi gwyrdd diogel, gwella ein hiechyd, a chryfhau ein cymunedau.

Mae Climate Cymru yn fudiad cynyddol o dros 14,000 o unigolion a mwy na 400 o sefydliadau ar draws cymdeithas Cymru. Gyda'n gilydd, rydym yn cael ein huno gan gred bod yn rhaid i ddyfodol Cymru fod yn natur-bositif, wedi'i wreiddio mewn cyfiawnder hinsawdd ac wedi'i arwain gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Mae'r maniffesto hwn, a gyhoeddwyd cyn etholiadau'r Senedd 2026, yn nodi ein gweledigaeth a'n blaenoriaethau ar gyfer Llywodraeth nesaf Cymru. Mae'n alwad i weithredu ac yn gynnig o obaith: y gall Cymru adeiladu cymdeithas lanach, wyrddach a thecach lle mae cymunedau'n ffynnu, natur yn ffynnu a chenedlaethau'r dyfodol yn etifeddu gwlad y gallant ymfalchïo ynddi.

Bydd y penderfyniadau a wnawn yn y blynyddoedd nesaf yn penderfynu a yw Cymru'n syrthio ar ei hôl hi, neu'n codi i'r her. Gyda'n gilydd, gallwn ddewis dyfodol o ffyniant, cyfiawnder a chynaliadwyedd. Dyfodol lle nad yw gweithredu yn yr hinsawdd yn faich, ond sylfaen i Gymru well i bawb.

Wedi'i datblygu trwy ymgynghori a chyd-greu gyda'n rhwydwaith, mae'r ddogfen hon yn cynnig gweledigaeth ar gyfer dyfodol sy'n gyfiawn ar ran hinsawdd. Er bod ein partneriaid yn rhannu'r uchelgais ar gyfer atebion a rennir, nid yw pob polisi yn cael ei gymeradwyo'n swyddogol gan bob partner sy'n cyfrannu.

Sut caiff y ddogfen hon ei strwythuro

Mae pob maes yn y ddogfen hon yn alwad i weithredu, wedi'i adeiladu o'r gwaelod i fyny gyda ffocws ar effaith yn y byd go iawn. Ar gyfer pob ardal, fe welwch:

- 1) **Gweledigaeth ar gyfer y dyfodol:** Cipolwg cymhellol ar sut y gallai Cymru edrych pe bai'r syniadau hyn yn cael eu gweithredu.

- 2) **Lleisiau o'r rheng flaen:** Dyfyniad pwerus gan sefydliad partner neu unigolyn sydd wedi bod yn allweddol wrth ddod â'r syniadau hyn yn fyw.
- 3) **Ei bwysigrwydd:** Esboniad clir, cryno o fyrder a phwysigrwydd y thema.
- 4) **Beth allai ei gyflawni:** Crynodeb o'r manteision diriaethol i gymunedau a'r genedl.
- 5) **Syniadau a awgrymir ar gyfer gweithredu:** Mae'r rhain yn gamau gweithredadwy a awgrymir i'r llywodraeth nesaf eu cymryd, nid cyfarwyddiadau. Ychwanegwyd hyn yn dilyn sgwrsiau gydag ASau, gan eu bod yn dymuno derbyn mwy o syniadau ar gyfer gweithredu a oedd yn ymarferol, nad oeddent yn canolbwyntio ar gynigion deddfwriaethol yn unig.

Ein cynllun ar gyfer ymgysylltu

Byddwn yn defnyddio'r ddogfen hon i ymgysylltu â phleidiau gwleidyddol ac ASau yn y cyfnod cyn etholiadau'r Senedd yn 2026. Byddwn yn creu cyfleoedd dylanwadu ohono a digwyddiadau ymgysylltu â'r cyhoedd ehangach.

Cynnwys-

Thema	Is-themau
Dyfodol a adeiladwn gyda'n gilydd	Synnwyr cyffredin: Polisiau ymarferol ar gyfer bywydau go iawn
	Diwallu anghenion pawb: Buddsoddi mewn lles bob dydd
	Newid yn ein cymunedau: Cyflenwad lleol, pwrpas a rennir, a chynnydd cenedlaethol
	Cymru werdd falch: Diwydiant, hunaniaeth a thrawsnewidiad
Pan fydd pobl yn	Cyfranogiad ystyrllon: y cyhoedd yng Nghymru wrth ochr penderfyniadau

arwain, bydd penderfyniadau'n para	Cymunedau coedwigoedd: Ail-ddychmygu lle drwy asedau gwyrdd a reolir ar y cyd
	Hawl y gymuned i brynu tir: Caniatáu i gymunedau Cymreig gymryd camau i adfer natur lle maen nhw'n byw
	Grymuso cymunedau ôl-ddiwydiannol: Pontio cyfiawn dan arweiniad y gymuned ar gyfer dur a gwynt
	Diwygio Mynediad: Cysylltu cymunedau â natur a manau gwyrdd Hawl i fannau gwyllt
Natur, hinsawdd a Lles	Dull blaenoriaethu iechyd: Mynd i'r afael â llygredd ar gyfer Cymru iachach
	Meithrin plannu coed ac ehangu coetir dan arweiniad y gymuned: Uno'r amgylchedd, yr economi ac ecwiti
	Cryfhau llywodraethu natur: Diogelu ac adfer natur a bioamrywiaeth
	Ein Cymru, Ein Dyfodol: Adfywio ac ailwylltio Afonydd a Moroedd Cymru drwy raglenni a arweinir gan y gymuned
	Cymru Gysylltiedig: Trafnidiaeth Gynaliadwy i Gymunedau Cymru
Mynd i'r afael â thlodi drwy drawsnewid ynni glân	Cymunedau wrth Galon: Sicrhau Manteision Cymunedol a Rhan-berchnogaeth mewn Prosiectau Ynni Adnewyddadwy
	Gwneud y Mwyaf o Adnoddau: Datganoli Ystâd y Goron a Chronfa Cyfoeth Creu Cymru
	Adeiladu Capasiti: Creu'r Hinsawdd ar gyfer Cyflymu Newid
	Trawsnewidiad gwres hen feysydd glo Cymru: ailddefnyddio treftadaeth ar gyfer byw carbon-isel
Chwyldro Cyfiawn a Gofalgar	Economi Gofalgar: rhoi pŵer yn ôl i bobl leol, a sicrhau gwell cydbwysedd rhwng gwaith a bywyd i bob teulu.

	Cartrefi gwyrdd ac adfer tir Cymru: cynllun gweithredu deul ar gyfer pontio cyfiawn
Cymru sy'n gyfrifol yn fyd-eang	Cytundeb ar gyfer ein Dyfodol: Cymru yn erbyn ehangu tanwydd ffosil
	Gwytnwch Bwyd Byd-eang: Sicrhau Plât Cymru, gan Gynnal Ein Planed
	Colled a difrod: Cymru yn sefyll dros gyfiawnder hinsawdd